

עוד בענין נתינת טעם ובעניני חזותא סיכה ומעמיד
אריה ליבוביץ

I. Countertops.

A. The problems. ספר הכשרות פרק א' הערה ד'

1. עירוי מכלי ראשון.
2. מגע כלי ראשון רותח.
3. כבוש כמבושל.

B. The lenient view. חוקותי תשמורו פרק יט אות ח' והערה טו

1. only on that spot.
2. has to be from ראשון כלי.
3. within 24 hours of each other.

C. Halacha. halachically it is okay but we are machmir - דרכי תשובה סימן פח ס"ק יא.

II. מעמיד. being cheese with קיבה מעמיד דף קטו - מעמיד. עור של קיבה that gives טעם is forbidden.

A. The ראשונים.

1. אסור is גבינת עכו"ם. This is why אסור בכל שהוא is קיבה של נבילה - רשב"א.
 - a. רשב"א - like the רשב"א - מאכלות אסורות פרק ט' הלכה טו ופרק ג' הלכה יג.
 - b. Question of the חתם סופר י"ד סימן פא - Shouldn't it be forbidden on account of the קיבה itself?
 - i. it is the juices but not the meat itself.
 - ii. it isn't בשר בחלב because it wasn't cooked together.
2. ראב"ד על הרמב"ם שם פרק ט' - we aren't bothered by the question of what the chiddush of the mishnah is - we therefore don't hold of the entire halacha of מעמיד.
 - a. נתינת טעם are forbidden even without מאכלי עכו"ם - בספ משנה שם בשם הר"ן.
 - b. mishnah doesn't talk about קיבת שחוטה because קיבת נבילה שחיטתם נבילה.

B. The Halacha. ש"ע סימן פז סעיף יא - טעם מדאורייתא we need because אסור מדרבנן.

C. Why is מעמיד forbidden?

1. דרכי תשובה ס"ק קמד - the איסור is still recognizable so it can't be בטל.
2. כל היוצא מן האסור אסור - מ"ר הגרצ"ש שליט"א בשם פוסקים.
 - a. בעקבי הצאן - are מן האסור but it isn't there. נפקא מינה - עמוד קסט-קע - we pasken like דרכי תשובה but must be completely removed.

D. Miscellaneous issues of מעמיד.

1. Chocolate milk - the דרכי תשובה ס"ק קמו הביא בשם ש"ת הרמ"א סימן נד about oil that has something to make it clear - maybe it is the same מחלוקת.
2. perservatives - ש"ת מנחת יצחק ח"ו סימן ע"א - not a מעמיד but can't be לכתחילה.
3. רמ"א פ"א - זה וזה גורם.
 - a. תוספות עבודה זרה דף סח: ד"ה לרבי שמעון ליצטרפו היתר לאיסור?
 - i. ט"ז ס"ק י"ג וערוך השלחן אות מב - the Rema is speaking when the איסור couldn't have done it alone.
 - ii. ש"ך שם - maybe the case of חימוץ requires טעם but real העמדה is אסור.

III. סיכה.

- A. The gemara. שבת דף פג. נדה דף לב. - we learn from pesukim that it is אסור ביוה"כ ובתרומה.
1. תוספות נדה שם ויומא דף עג. - once we quote a passuk from torah, why do we quote פסוק מדברי קבלה?
 - a. אסמכתא בעלמא - all of the pesukim are only רבינו תם.
 - b. Tosafos and רמב"ם פרק י' מתרומות הלכה ב' - it is אסור מדאורייתא, but even without the passuk we would have made it אסור דרבנן.
- B. סיכה בשאר איסורים.
1. בית יוסף יו"ד ריש סימן קכג בשם - שאר איסורים would seem to hold it is okay by רבינו תם. הרשב"א.
 - a. נקודת הכסף יו"ד סוף סימן קצו - the Rashba only allows it for a חולה (simple peshat is not like this - the case of the Rashba happened to be a חולה).
 2. בית יוסף סוף סימן קצו בשם האורחות חיים - סיכה כשתיה בשר חייר on skin because can't rub.
- C. The halacha.
1. The Dispute:
 - a. נקודת הכסף סימן קצו שם - it is strange that we can wash with soap if סיכה כשתיה - implies that it was accepted practice to do it.
 - i. שר"ע א"ח סימן שכו סעיף י' - implies that on a weekday you can wash with soap of חלב.
 - b. באור הלכה שם בשם הגר"א - we should be machmir about this.
 2. The reasons to be lenient: תלג - תלא - עמוד תלא
 - a. the concept of טעם כעיקר is only for איסורי אכילה, but איסורי סיכה are ברוב.
 - b. they are not ראוי לאכילה כלל.
 - c. it is not called סיכה when it washes straight off (similar to poskim about ממרח).
 - i. this applies equally to dishwashing soap.
 3. Tooth products:
 - a. toothpaste is similarly permissible because it is נפסל מאכילה.
 - i. the problem of טעימה - see רמ"א סימן קח סעיף ה' is a non-issue when it is נפסל - see שר"ת הר צבי יו"ד סימן צה - see also פתיחי תשובה סימן צח ס"ק א' - מאכילה.
 - b. mouthwash - Rav Belsky thinks is a problem unless it tastes awful, but Rav Schachter thinks it is okay because it is נפסל מאכילה.
 - c. strips and sprays - even Rav Schachter requires השגחה because it is made to be ingested.

IV. חזותא.

- A. The source. בבא קמא דף קא. - concludes not to color with ערלה ושביעית but leaves the question בשאר איסורים as an איבעיא דלא איפשיטא.
- B. The opinions: בעקבי הצאן עמוד קעא
1. רמ"א יו"ד סימן קב ומחבר א"ח תקיג'ג' - if there is no טעם it is מותר.
 2. others forbid because it is ניכר האיסור just like מלח ותבלין.
 3. פרי חדש - it is a ספק so we are strict when the question is biblical and lenient when the question is rabbinic.
 - a. חתם סופר adds that if it just allows it to remain its natural color it is permissible.

1 - ספר הכשרות פרק א' הערה יד

יש לציין, שמשטחי העבודה העשויים: שיש, נירוסטה, עץ או כל חומר אחר עשויים לבלוע מן המאכלים והחומרים המונחים על גביהם בכמה אופנים: א. עירוי מכלי ראשון - כגון מרק שגלש מסיר רותח שהורד מעל האש. ב. מגע כלי ראשון רותח - כגון תבנית שהוצאה מתנור לדהט, שדברמה גלש מתוכה במהלך האפיה או הבישול אל תחתיתה ותצה נבלע בחום כלי ראשון אל תוך השיש. ג. צונן המונח במקום רטוב מעת לעת [24 שעות רצופות] - כגון פרורי גבינה או שומן בשרי שנותר על גבי המשטח ונבלעים לתוך השיש מדין כבדש כמבושל, וכאשר יונח כלי חם מן הסוג האחר באותו מקום, במידה והמקום רטוב, יפלט הבלוע מן המשטח אל הכלי, ואין צורך לומר שדברים בעין שנותרו על גבי המשטח עלולים לבוא במגע עם דברים מן הסוג השני, והמציאות מורה, שאין המשטחים נקיים לחלוטין באופן קבוע מכל וכל, ראה פמיג אריח א"א תחילת סימן קעג.

2 - ספר חוקותי תשמרו פרק יט הלכה ח' והערה טו

ח. (טו) השיש המצוי בימינו על יד הכיורים, שעליו רגילים לתת קדרות ולהכין מאכלים לבישול, הרי שאפשר להשתמש בו לחלב ובשר, ואף אם לפעמים נותנים עליו קדרות בשר וחלב רותחות, ולפעמים אף נשפך שם חלב או בשר חם, הרי שאין שיש זה צריך הכשר, ואינו אוסר אף אוכל חם שנפל עליו, ולא קדירה רותחת שהונחה עליו.

במקום שהאיסור יכול לילך שם, ובוהא החלב הבלוע בשיש כיון שהינו יבש אינו יכול להבליע בחתיכת הבשר, מ"מ כפי שביארנו לקמן פרק כ"ז, דכפי שהביאו הפוסקים הובא ברמ"א בשו"ע סי' ק"ה סע' ד', דגבי אוכל שנגע בכלי כיון דהכלי אינו פולט מעצמו אלא מהבלוע בו, א"כ אף בצלי שנגע בכלי איסור נאסר, וא"כ באופן זה דנפל חלב רותח על השיש ובאותו יום ובאותו מקום נפל א"כ חתיכת בשר הרי שתיאסר, אלא דדבר זה מאוד מאוד לא שכיח וכנראה דאין צריך לחשוש לזה.

בולע כלל, וא"כ אף בכה"ג אין השיש נהיה טרף, ואף אי יפול עליו א"כ בשר רותח לא יאסר, לא מבעיא אי יפול במקום אחר ודאי ולא יאסר, דכפי שהבאנו רק אותו מקום בולע כדי קליפה, וכן אי יפול בשר זה אף באותו מקום לאחר מעת לעת לא יאסר, כיון דהרי אף דאותו מקום בלע הוי לאחר מעת לעת נותן טעם לפגם דינו אוסר כלל. אלא דכל החשש הוא אי יפול חתיכת בשר באותו יום ובאותו מקום בדיוק דאו אפשר שתיאסר, ואף דקיי"ל דאין הנאסר אוסר אלא

(מו) כן הוא כדין השיש המצוי, שכפי הנראה דאין צריך ליחד שיש חלבי ושיש בשרי, הואיל ואינו בולע כלל חלב ובשר, אף אם מניחים עליו קדרות חלב ובשר רותחים, דהא ליכא שם רוטב שיבליע בו, ואי גבי הרשת שמניחים על האש שעליה מניחים הקדרות שהינה רותחת, כפי שהבאנו לעיל פרק י"ז אות י"ח אין מחמירים לחלב ובשר, א"כ כ"ש בזה שליכא לחוש בזה למידי, ואף אי נשפך שם חלב רותח פעם מ"מ אין השיש נהיה טרף, דראשית כפי שהארכנו גבי הכיור לעיל אות ז' דאף אי נבלע במקום אחד אין כל שאר הכיור בולע דהא אף גבי קדירה שעל האש הסתפקו בגמ' אי טיפת חלב שנפלה עליה מפעפע בכולה, וכ"ש בזה שצונן לגמרי שאינו בולע אלא באותו מקום, וגם זה דוקא אי נשפך חלב רותח ישר מכלי ראשון, דאי נשפך מכלי שני ודאי דינו

3 - דרכי תשובה סימן פח ס"ק יא

(יא) זה בצד זה. עי' ציד אברהם סס ט"ז
דכל שהן מטיסים ואין טנעים זה בזה מותר גם לכתחלה אפי' צרותהין ולא חיישי' להחמיר בזה אף לכתחלה מהשם שהם פומדים על שלהן והשלחן בולע מהניהם שאין השלחן נאסר ע"י מה שסודר עליו הבשילין של בשר ושל חלב דיש כאן כמה ל"ס מן ההבשיל של בשר לקדירה ומן הקדירה לשלחן ומן השלחן לקדירה רב' של חלב וטלי סאי לא חיישי' שיהי' הבליעה נפלטה ביבש. וס"ס ומ"מ ישראל קדושים ק ונהגו ליחד שלחן או ספסל לבשר לבד ולחלב לבד מ"מ ועי' בדרכינו להלן ס' פ"ט (ס"ק מ"ח) ז'

4 - תלמוד בבלי מסכת חולין דף קטז עמוד א - ב

קבת עובד כוכבים ושל נבלה - הרי זו אסורה. המעמיד בעור של קבה כשרה - אם יש בנותן טעם הרי זו אסורה. כשרה שינקה מן הטרפה - קבתה אסורה, טרפה שינקה מן הכשרה - קבתה מותרת, מפני שכנוס במעיה.

5 - חיזושי הרשב"א מסכת חולין דף קטז עמוד א

קיבת נכרי ושל נבילה הרי זו אסורה, ופלי שמואל בגמרא דחדא קתני קיבת הנכרי נבילה היא ואסורה, המעמיד בעור קיבה כלומר בעור קיבת כשירה אם יש בנותן טעם הרי זו אסורה, ותמיהא לי מאי קמ"ל פשיטא דבשר בחלב בנתנית טעם אסור, ושמא הא קמ"ל דדוקא אם יש בה בנ"ט אסור ומשום בשר בחלב הא אין בו בנ"ט מותר דאע"ג דמעמיד הוא בשר בחלב בטעמא תלא לי רחמנא כדאמר רבא לעיל דרך בישול אסרה תורה משא"כ במעמיד בעור נבלה דאזלינן בתר מעמיד ואע"ג דלית ביה נותן טעם רואין אותו כאלו הנבלה קיימת בעין.

6 - רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה טז

אסור להעמיד הגבינה בעור הקיבה של ל שחוטה, ואם העמיד טועם את הגבינה אם יש בה טעם בשר אסורה ואם לאו מותרת מפני שהמעמיד דבר המותר הוא שקיבת שחוטה היא ואין כאן אלא איסור בשר בחלב ששעורו בנותן טעם מ, אבל המעמיד בעור קיבת נבילה וטרפה ובהמה טמאה הואיל והמעמיד דבר האסור בפני עצמו נאסרה הגבינה משום נבלה לא משום בשר בחלב, ומפני חשש זה אסרו גבינת עכו"ם כמו שביארנו.

7 - רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ג הלכה יג

ומפני זה יתן הדין שכל חלב הנמצא ביד עכו"ם אסור שמא ערב בו חלב בהמה טמאה, וגבינת העכו"ם מותרת שאין חלב בהמה טמאה מתגבן, אבל בימי חכמי משנה גזרו על גבינת העכו"ם ואסרום מפני שמעמידין אותה בעור קיבה י של שחיטתן שהיא נבלה, ואם תאמר והלא עור הקיבה דבר קטן הוא עד מאד בחלב שעמד בו ולמה לא יבטל במיעוטו, מפני שהוא המעמיד הגבינה, והואיל ודבר האסור הוא שהעמיד הרי הכל אסור כמו שיתבאר.

8 - שו"ת חתם סופר חלק ב (יו"ד) סימן פא

שלום לתלמידי הרב הוה"ק המופלא כבוד מו"ה גרשון אב"ד דק"ק לויא.
נפשו בשאלתו אודת בן תורה א' דדחיקא לי שעתא ואין פרנסתו כ"א מעשיית גבינה ורוצה מעלתו בתקנתו להמציא לו היתר להעמיד החלב בעו' קב' כי ההעמד' בקבה בלא עור מקלקל הגבינות וגם צריך זמן רב וזה מעשהו אחר שנתבישה עור הקבה חוזר' ומרכיין אותה במים ויין שרף מעורבים ואחר כך מוצצין הלחלוחי' מהעו' אל תוך החלב וזורקין העור ומהמיץ הזה נגמרה העמדה ע"צ ה"ט עכ"ת.
הנה אין נראה להמציא היתר מפני שהעור כבר נעשה יבש כעץ וכמ"ש הרב"י סס"י פ"ז בשם שבולי לקט דמאן לימא לן שהגיע לשיעור הזה ועוד שאני התם שעומדת כך ביובשתו משא"כ הכא שחוזרת ומתרככת ע"י המשקין ודינו כבשר ממש וזה פשוט לפענ"ד אמנם מה שנ"ל בהיתר דבר זה הוא ע"ד שיתבאר א"ה.
גרסי' במשנה חולין קי"ו המעמיד בקבת כשרה אם יש בנ"ט =בנותן טעם= ה"ז אסורה ומזה הוכיח הראב"ד דלכא למיחש לדבר המעמיד בשום איסור' דאל"ה אם אין בה נ"ט נמי לתסר דהא מעמיד הוא אע"כ דלא חיילי' להא והא דאסרי גבינות גוים משום עור נבלה לאו משום מעמיד אלא משום דכל שאסרו בשל גוים לא הלכו אחר נ"ט שלא יפרוצו ועי' בט"ז ס' קט"ו סק"ט, ולדברי הראב"ד א"ש דברי הש"ס דחולין צ"ט ע"ב וכי יש בו לחמץ במאה וחד אמאי לא בטל וקשה הא שאור דבר המעמיד הוא דוחק לומר דהיינו תל' הש"ס שאני שאור דחימוצו קשה דר"ל שהוא מעמיד זה דוחק בלשון ולהראב"ד נוחא ויע"ש בלשון תוס' בד"ה לא במאה וכו' סוף הדבור מבואר דס"ל כנ"ל.

אמנם הריא"ן מיגא"ש שבר"ן ס"פ כ"ה ור"ת וממש כל הפוסקים החליטו לאיסור דבר המעמיד כאלו הוא בעין ממש ומשמע אפ"ל מה"ת הוה כאלו עומד בעיני ויעי' מג"א ס' תמ"ב סק"ט ולענין הק' אמאי הצריכו נ"ט גבי עור קבה כשרה תל' הריא"ן מגא"ש ור"ת ז"ל דלעשות בב"ח =בשר בחלב= לא נעשה ע"י העמדה כ"א טעם ממש ולענין זה לחוד קיל מעמיד ולדידי ה' צלע"ג מימים רבים תינח שהחלב לא ה' נאסרה מהקיבה המועט משום מעמיד ולא נעשית בב"ח בתחלתו כיון שאין בתוך החלב טעם ממש כ"א מעמיד מבשר אבל עכ"פ הא העור בולע מחלב הרבה בעין ונעשה נבלה ואחר שכבר נעשה נבלה אז פשיטא שחוזר ואוסר החלב מפני שהוא מעמיד כמו עור נבלה ממש וחזרתי על כל הצדדים ולא מצאתי תל' לקו' זו ועי' ש"כ ס' פ"ז סק"ל אם לא נאמר שעור קבה שהוזכרה במתני' אין הכוונה עור בעין אלא מעשהו כנדון דידן שהלחלוחית והמציצה מהעור ומתערב עם החלב מיד ואין ניכר בפ"ע ולא שייך לומר שתעשה נבלה ותאסר החלב ולק"מ כצ"ל מ"מ נמצא לפי דעת זאת דעכ"פ בב"ח לא אמר' דבר המעמיד לא בטל אך המרדכי פכ"ה ותשו' מיימוני שבסוף הל' מאכלות אסורות ס' ח' כ' דר"ת לא אמרו למעשה דאפשר לומר דגם בב"ח הוה דבר המעמיד כאלו הוא בעינא והא דבעי' בעור הקבה בנ"ט מיירי שיש גם קבה בתוך העור דמשום מעמיד הו"ל זוז"ג =זה וזה גורם= ומותר ומשו"ה חל' טעמא בנ"ט.

והנה בתוס' שם הקשו מאי אר"י שאסרו גבינות ש"ג משום קיבת נבלה אפ"ל משום חשש כשרה נמי ליתסר

דלמא אי בל נ"ט ותל דקבת כשרה ה"ל ספק דרבנן דבב"ח שלא ע"י בישול לא אסרו אלא מדרבנן ע"ש והנה אי נימא דהאי עור הקבה דמשנתנו מיירי בגוני דלעיל שלא נתנו לתוכן גוף הקבה אלא המץ ממנו נ"ל עוד באופן אחר דידוע דכל משקה היוצא מן האיסורים ע"י בישול הוא בכלל טעם כעיקר אבל היוצא ע"י מציצה ומליחה או כה"ג לית ביה משום טע"כ = טעם כעיקר = ובה מיושב קו' תוס' דפסחים כ"ד ע"ב סד"ה אלא עש"ה ובמ"ש תוס' בביאור בחולין ק"ב ע"ב ובמס' בכורות ו"ו ו' ע"ב ד"ה ו"ל עיקור קרא לצירן וכו' כוונתם לרוטב וקיפה שהוא ע"י בישול לא צריך קרא דטע"כ ורק לצירן שלא ע"י בישול ולא נאסר משום טע"כ עוד תל' שם אפ"ל לרוטב איצטרך קרא דטעם לא עדיף מעיקור דהיינו שהוא אוכל ולא כשהוא בתואר משקה וה"א דוקא כשחזר ונקפה ונעשה אוכל ע"ש וא"כ הכא בעור הקבה שמוצץ ממנו הלחות ליכא משום טע"כ רק משום משקה היוצא מהם והנה בכל איסורים או ברובם המשקין אסורים דאתי מביניהו דהני המפורשלי בחולין ק"כ ע"א ועוד שם ע"ב וכי דייקת תמצא שנוכל לילף רוב האיסורים מביניהו דהני ומכ"ש בב"ח ר"ל חתיכה שכבר נעשה נבלה ונאסר בהנאה ע"י שבלעה חלב דמשקה היוצא מאותה חתיכה לילף מהני דשם אך הכא בחתיכת בשר היותר שלא נאסר עדיין ומוצצין ממנו ציר מנ"ל מן התורה שתה"ל זאת הציר היוצאת שלא ע"י בישול וגם לא הוקפאה שתהא נחשבת כעיקור /כעיקר/ גדי לאסור משום בב"ח מן התורה אם בשלה עם חלב ואין לך בו אלא חדושו וא"כ א"ש דלא אסרו גבינו' גוים משום עור קבת כשרה דליכא אלא איסור דרבנן משא"כ בעור נבלה דבנבלה משקה היוצא דאורייתא דאיכא למילף מביניהו ועוד מבואר שם להדלי נבלת עוף טהור ועיל' בחולין צ"ט ע"ב תוס' ד"ה שאני וכו' בסוף הדבור וק"ל זעיל' בתשו' באר יעקב בפסק לענין חדשן היוצא מהנ"ל לענין נידון דידן דליכא אלא תרי דרבנן דבשר גמור הנכבש עם חלב לא מיתסר אלא מדרבנן ומשקה היוצא מבשר שלא ע"י בישול נמי ליכא אלא אי' דרבנן לבשלה עם חלב והשתא שאינו מבשל אלא כובש המשקה היוצא מעור הקבה עם חלב ה"ל תרי דרבנן ולדעת הט"ז ס"י צ' דמתיר להדלי בשר כבוש בחלב שחוטה משום דה"ל תרי דרבנן ה"נ מותר להדלי ואע"ג שבספר דגול מרבבה הקשה עליו מש"ס ההוא בר גזולא דנפל לכדא דכמכא וכו' והוקשה לט"ז מאי רבותא דרב אחא בר' דרבא מפשרוני הא ה"ל תרי דרבנן בשר עוף ורק בכבישה ולפענ"ד לק"מ דבשר עוף שאני דעשו חזק לדבריהם יותר ונעלם מדגול מרבבה ז"ל מ"ש ט"ז עצמו בסי' צ"ח סק"ה בסופו משא"כ באינך לא גזר' גזירה לגזירה אמנם לפמ"ש לעיל מוכח ממשנתנו דלא כהט"ז הנ"ל ואך הכא דודאי איכא ס' ואפ"ל מאה בחלב נגד מץ עור הקבה וליכא נ"ט כלל דאע"ג דעור הקבה יהיב עוד טעם חמוץ טפי מס' ומאה שהרי ממנו הועמדה כל החלב מ"מ הא כבר כ' תוס' בחולין נ"ט ע"ב הנ"ל שזה לא מקרי טעם כלל וליכא אלא משום דבר המעמיד וכבר בררנו דלרוב הפוסקים ליכא בבב"ח משום מעמיד ורק לחוש לדברי המרדכי ותשו' מיימוני ה"ל דס"ל גם בכה"ג דבר המעמיד לא בטיל ולצאת ידי דעתם יקח ג"כ מהקבה עצמו מצורף לעור הקבה והיה הזוז"ג הקבה ועור ובלבד שלא נדע בודאי שבעור לחודא בלי הקבה נמי ה' עומד דאז לא הוי זוז"ג כמ"ש תוס' בע"ז מ"ט ע"א ד"ה שיהיה באיסור וכו' ועיל' ט"ז ס"י פ"ז מעתה לא נשאר עלינו אלא משום דלכתחלה מיהת אסור לבטל אפ"ל איסור דרבנן בס' וגם זוז"ג לכתחלה מיהת אסור לזאת בואו ונסמוך על הטו"ז דמתיר תרי דרבנן להדלי אפ"ל בלא ס' ובלא זוז"ג ה"ל תרי דרבנן משקה היוצא מהעור וע"י כבישה בחלב וכיון דלט"ז מותר לגמרי א"כ מותר לכ"ע לבטלו בס' לכתחלה ולהתיר זוז"ג לכתחילה אמנם כל זה אם נתרכז בזמן מועט אבל אם צריך שיעור כבישה וה"ל כמבושל וה"ל טע"כ ממש דמה לי כבישה או בישול ונפל פיתא בבירא דלסמוך רק על תל' ב' של תוס' הואיל ואינו קפוי, לא בעינא, ע"כ עצה היעוצה שאם צריך לכבוש זמן רב יסירו משם סוף כל יום כמו שעה כדי שלא יהי' כבוש יום שלם בב"א ויחזור אח"כ ויתנהו לתוכו ואין מצטרף זמן הכבישה וכן אנו נוהגים בלולב ומיניו בשבת שבחג להסירם מן המים ע"י גוי בסוף היום כדי שלא יהיה כבושים ויפסלו וה"נ כן יש לסמוך אהנ"ל מצורף לזה דה"ל הפמ"ר = הפסד מרובה = ועני ע"כ נ"ל להתיר כנ"ל ויותר מזה אין להאריך בענין זה ואחת' בכל חותמי ברכות - פ"ב נגהי ליום ב' ח"י טבת תקס"ח לפ"ק. משה"ק סופר מפפ"דמ.

9 - השנת הראב"ד פרק ט' שם

ומפני חשש זה אסרו גבינת עכו"ם כמו שביארנו. א"א דברי רבינו אבן מגש ז"ל הם אבל אנו אין צריכין לכך שאין הקושיא צריכה תירוץ.

10 - כסף משנה הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה טז

בס"פ כל הבשר ובפ"ב דע"ז (דף ל"ה) אהא דאמר שמואל מפני מה אסרו גבינת עכו"ם מפני שמעמידין אותה בעור קיבת נבלה. כתב הר"ן הקשה הר"י הלוי אמאי איצטרך שמואל למימר מפני שמעמידין אותה בעור קיבת נבלה אפילו כשירה נמי תתסר משום בשר בחלב ותו קשיא ליה היכי מיתסר בכל דהו ליטעמיה קפילא ולהוי בנ"ט וניחא ליה אי משום בשר בחלב לא הוה מיתסר אלא בנ"ט כדתנן במתניתין המעמיד בעור קיבה אם יש בה בנ"ט אסורה

ומשום קיבת נבלה נאסרת בכל דהו דכיון דאוקומי קא מוקים לא בטיל אבל משום בב"ח ליכא למימר הכי דכל אימת דלא יהיב טעמא לאו בב"ח הוא אלא האי באפיה קאי והאי באפיה קאי וכך הם דברי רבינו: וכתב הראב"ד על מה שכתב רבינו ומפני חשש זה אסרו גבינת העכו"ם. א"א דברי רבינו ׳ מיגש ז"ל הם וכו'. טעמו שהוא ז"ל כתב על דברי רבינו ׳ מיגש דבלא"ה לא אזלינן בה בתר נ"ט דבכל דבר של עכו"ם לא הלכו בו חכמים אחר נ"ט ואין מטעימין אותם לקפילא אלא כיון דשכיח בהו טעמא אוסרין אותם לעולם כדי שלא יפרוצו כ"כ הר"ן בפ"ב דע"ז בשמו. ואני אומר שאע"פ שאפשר לומר כטעמו של הראב"ד מ"מ האי טעמא דהר"ן ׳ מיגש איתיה בגבינה אפילו אי לא הוה ההוא טעמא דהראב"ד:

11 - שולחן ערוך יורה דעה סימן פז סעיף יא

אם העמיד גבינה בעור קיבת כשרה, לד יש בה טעם בשר, אסורה. ואם לאו, מותרת. לה אבל המעמיד בעור קיבת נבלה, וטריפה, ובהמה טמאה, אוסר בכל שהוא. כגב: משום דדבר האסור צעלמו, ומעמיד, אפילו בחלף לא בטיל (כ"כ ז"י לדעת הרשב"א וכו"ן). ודווקא שלא היה שם מעמיד אחר, רק האסור, לו אכל אס כיח שם ג"כ מעמיד היתר, כו"ז זה וזה גורס, ומותר אס איכא ס' נגד האסור (ממשמעות המרדכי)

12 - דרכי תשובה יורה דעה סימן פז ס"ק קמד

כדיל הא נכח דכין דמיכ האסור ס' פ"י ההעמדה דע"ז משרב בנבונה ע"ז שמה מניף יור נבילה או מעמדה אכל היכא דאין שם ממנו או מעמדה בנבונה כלל אפי' נכחה כגון שחוט שלקח חיקף מקץ האלב ולא כאלו הם מלוח וכו' אפי' בחולץ הרעמיד ע"ז לא איכפה לן כלל ולא דמי לפה האלפה בע"ז ע"ז או בגד האלפנ בע"ז ע"ז דק"ל דאפי' אין בו מנוף היכר כגון אפי' האלפנ כגון כיון דהה"ב ה' ראי מתחלה לאליה אך סתם כבניו לנבונה נבונה ע"ז אפי' אפי' האלפנ נהפך בנבונה עכ"ל משה מרדכי חריק דהעמדה נורש שלא להתבטל אכל בלא זה אפי' אפי' ע"ז

אפי' למתלה ע"ז א(קמד) בכל שהוא סי' נד יהיה נבילה ס"ק כ"ה ונפיק ס"ק ל"ב שהעלה מרדכי רוב הפוסקים דאע"פ דהר"ן המעמיד לא

13 - בעקבי הצאן עמוד קסט - קע

יצחק הנ"ל ועל כן א"א לאסור במעמיד מטעם יוצא מן האסור, וכנ"ל, אלא מטעם דחשיב כניכר האיסור, דומיא דנותן טעם, ואשר על כן שפיר קיי"ל כדעת רוב הפוסקים (כדרכ"ת הנ"ל בשם ה"ס יד יהודה) דבהוסר כל האיסור לגמרי מן התערובת שיחזור להיתרו, דומיא דגמ' דתרי גללי דמילחא הנ"ל¹⁵.

15) ובעיני דוקא שהוסר כל האיסור לגמרי, ולא סגי בהוסר כ"כ מן האיסור עד שיהא עכשיו ששים לבטלו, דאין ביטול אלא בתחילת התערובת, ומאחר שכתחילת התערובת לא התבטל האיסור, לא יתבטל כעת מכח זה שהוסר הרבה מן האיסור. [ועיי' עוד מש"כ מזה בס"י כ"ה]. אבל בתערובת שיש בה נתינת טעם של חלב (כל', שאין ששים נגד החלב שבו), ולבסוף הסירו קצת מן החלב עד שעכשיו יש כבר

ובדבר המעמיד נחלקו הפוסקים בטעמא דמילתא דאינו מתבטל, אם נאמר, שכמו באיסור הנותן טעם בהיתר, מאחר שטעמו נרגש, לפיכך חשיב כניכר האיסור ואינו מתבטל, ה"נ בעושה פעולת העמדה, חשוב המשהו של איסור כניכר (מדרבנן), ולפיכך אינו מתבטל, ולפי"ז, בהוסר כל האיסור לגמרי מהמאכל שעשה בו פעולת ההעמדה, י"ל דיהי' מותר דומיא דהוסר כל הדם מהשומן של הבשר ע"י תרי גללי דמלחא, דהשומן חוזר להיות מותר; או דנימא, שהמאכל במצבו המחודש שהועמד בו מכח הדבר האסור חשיב כאילו הוא יוצא מן האסור, ודינו כחלב בהמה טריפה וביצת עוף טמא, (ע"י קובץ שיעורים לפסחים אות קי"ט), ולפי"ז, אפילו אם נסיר מכאן האיסור העיקרי, עדיין ישאר המאכל המחודש

ששים כנגד החלק החלבי, ע"י ש"ך (סי' צ"ד ס"ק כ"ג) בשם תשו' מהר"ם לובלין, (וכן הביא המג"א סי' תמ"ז ס"ק ל"ח בשמו) דל"א שאותה החתיכה (או שאותה התערובת) נשארת חלבית, דבחלב לחוד לא בעינן דין ביטול בכדי למנוע איסור בב"ח מלחול, [כמבואר בתשו' רעק"א (סי' ר"ז), וע"י עוד הערה י"ז מזה], ולא איכפת לן במה שאין ביטול אלא מתחילת התערובת, דסוכ"ס, טעם חלב אין כאן.

באיסורו, דומיא דחלב וכיצה הנ"ל, שאפילו לאחר שהוסרו הבהמה והעוף האסורים מכאן, ישארו הדברים הללו היוצאים מהם באיסורם

14 - זרכי תשובה ס"ק קמו

כתיב עיי"ש: (קכו) ובעמיד אפילו באלף לא בסול. ע"י כתיב
כתיב"ס' ל"ד שגאל דבר המן זיה סמוליקן כתיביה בשמן חזיר כ"י
זיה מנזיר המן זיה לזיה מקפה ומלד שס דלף שזמון חזיר המן זיה
מנ"ש פ"ט כתיב לזבר המעמיד זלל לזכאל כתיב עיי"ש שזמול מנזריו הדבר
המעמיד אפי' כתיב לל כזיל וזכילו כתיב"ל להלן סי' ק"ג ס"ק י"ד עיי"ש
לך כתיב הדבר של' זס כתיב"ל דכיון דנקפה המן עיי"ז ה"ל ככלל דבר
כמעמיד של"ס כזיל ע"י כתיב יזכיר להלן סי' ק"ג כתיב"ל סוף ס"ק כ' סכ'
דוכרי כתיב"ל המזיק דמי עין זז לזבר המעמיד עיי"ש (קכז) אפי'

15 - שו"ת מנחת יצחק חלק ו סימן עא

חומר משמר אי יש לו דין מעמיד יום ה' כ"ו תמוז תש"ל לפ"ק. לכ' הרה"ג המפור' וכו' מוה"ר ל' א' פלבניק
שליט"א חיפה. אחדות"ה, את מכתבו הנשלח ע"י גיסי הרב נ"י קבלתי, ומחמת רוב טרדתי אשיב בקיצור. ע"ד חומר
משמר שמשמרים בכל מיני מזון, אם יש לו דין מעמיד, ואם שייך בו אין מבטלין איסור לכתחילה.
הנה לכאורה לא עדיף ממה דאיתא בנוב"ל (א"ד סי' נ"ו), בעושי יי"ש שקורין קראמבאמבולי פערסקי
דומיהו, שנותנין בתוך היורה בעת בישול היי"ש בשר נבילה או בשר שחוטה בלי הדחה ומליחה, ואומרים עושי
היי"ש שהוא לעבורי קיטרא ולהפיג חריפות היי"ש, וכתב שם דאין בזה משום מעמיד, אבל יש בזה משום אין
מבטלין איסור לכתחילה עיי"ש, ובההשקפה ראשונה נראה דאין בזה משום מעמיד, אבל בנוגע לביטול איסור
לכתחילה בודאי יש בזה מטעם המבואר בנוב"ל שם. ובה הנני דוש"ת ומביע לו תודתי בעד ברכתו לעבודתי בקודש
בירושלים עיה"ק תובב"א. יצחק יעקב ווייס.

16 - תוספות מסכת עבודה זרה דף טח עמוד ב

לרבי שמעון ליצטרפו היתר לאיסור - וא"ת אמאי לא תלי פלוגתייהו בזה וזה גורם כההיא דסוף פרק כל
הצלמים (לעיל דף מט.) וי"ל דהיינו דוקא שאין בזה כדי להחמיץ ולא בזה כי מצטרפי ה"ל זה וזה גורם אבל כשיש
בכל אחד כדי להחמיץ אין שייך זה וזה גורם ואפ"ל מאן דשרי התם אסר הכא

17 - ערוך השולחן סימן פז סעיף מב

יש כדי להעמיד אסור כד"ן כל זה וזה גורם שבש"ס
[פ"ו וס"ך ופנ"ח וכדו"פ] ואף שלשון רבינו הרמ"א
משמע קצה דבכל ענין מותר פ"ט כן עיקר לדינא
ולפ"ז אם העמיד בהעור ובהקרוש או בצלול ובקרוש
ואין באחד מהן כדי להעמיד מותר ואולי ויצלול
ובקרוש יש להחזיר בכל גונו מפני צירוף דעת הרי"ף
והרמב"ם דגם הצלול הוא כפירשא בעלמא ויש
להתיישב בזה: |

מב ואפילו בנבילה ומפאה ומטאה כתב רבינו הרמ"א
בסעיף י"א דדוקא כשלא היה שם מעמיד אחר
רק הדבר האסור אבל אם היה שם ג"כ מעמיד היתר
היו זה וזה גורם וכותר אם איכא ס' נגד האסור עכ"ל
וגם זהו דוקא כשאין בהאיסור לבדו כדי להעמיד אבל
אם יש באיסור לבדו כדי להעמיד אפילו אם גם בהיתר

18 - ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה סימן פז סעיף יא

נראה דדוקא כשאין האיסור יכול להעמיד לבדו בלא ההיתר הא לאו הכי אסור והכי מוכח להדיא במרדכי שם
שכתב שם ראיה לדין זה מידי דהוי גבי שאור פ' בתרא דעבודת כוכבים שאור של תרומה ושל חולין ובהו כדי
להחמיץ ובהו כדי להחמיץ וחמצו העיסה אסור ור"ש מתיר אבל אם אין באיסור לבדו כדי להחמיץ אם לא
שיסייענו ההיתר לכ"ע מותר עכ"ל וכ"כ תוספות בעבודת כוכבים דף ס"ח ע"א ד"ה ולר"ש כו' ע"ש מיהו יש לחלק
דכדי להחמיץ שאני דהוי נ"ט ממש וכדאיתא בש"ס פג"ה (דף צ"ט ע"ב) ע"ש אבל פשט דברי המרדכי לא משמעין
לחלק בכך ועוד דאם כן לא היה צריך לסיים אבל אם אין באיסור לבדו כדי להחמיץ אם לא שיסייענו ההיתר לכ"ע
מותר דהא הכא בלא"ה מותר וצ"ע לדינא ועיין לקמן סי' קמ"ב ס"ד וסי"א ובמ"ש שם:

19 - תלמוד בבלי מסכת שבת דף פו עמוד א

מנין לסיכה שהיא כשתייה ביום הכפורים - אף על פי שאין ראיה לדבר - זכר לדבר, שנאמר +תהלים קט+ ותבא

כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו.

20 - תלמוד בבלי מסכת נדה דף לב עמוד א

אמר מר זוטרא: לא נצרכה אלא לסוכה שמן של תרומה, דתניא: +ויקרא כ"ב+ ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו לה' - לרבות את הסך ואת השותה. שותה למה לי קרא? שתיה בכלל אכילה: אלא: לרבות את הסך כשותה. ואיבעית אימא מהכא: +תהלים קט+ ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו.

21 - תוספות מסכת נדה דף לב עמוד א

ואם תאמר דמעיקרא מייתי מן התורה והדר מייתי אסמכתא דבפרק ר"ע (שבת דף פו.) תנן דסיכה ביוה"כ אסור אע"ג שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר ותבא כמים בקרבו ואומר רבינו תם דקרא דלא יחללו נמי אסמכתא הוא דבפרק הנשרפין (סנהדרין דף פג.) דרשינן מיניה דטבל במיתה ובפרק קמא דזבחים (דף ג:) מידרש לדרשא אחריתי ומדאורייתא לא הוי סך כשותה וכן לענין יוה"כ ותדע דאין חיובין כרת אלא אוכל ושותה בלבד ואמר נמי בפרק בתרא דיומא (דף עז:) מי שיש לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש ועוד אומר ר"ת דדוקא סיכת שמן אסמכתא רבנן אקרא ואסור מדרבנן אבל סיכה של שומן חזיר ושל חלב שריא ובפרק כל שעה (פסחים דף כד:) אמר המניח חלב של שור הנסקל ע"ג מכתו פטור אבל אסור הוא משום דאסור בהנאה משמע אבל חלב דעלמא אפילו איסורא ליכא.

22 - תוספות מסכת יומא דף עז עמוד א

דתנן מניין לסיכה שהיא כשתייה דכתיב ותבא כמים בקרבו וגו' - בפרק אמר ר' עקיבא בשבת (דף פו.) קאמר עלה אע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר ותבא כמים בקרבו ותימה דבפרק בנות כותים (גדה דף לב.) ושם מייתי ברייתא דתניא ולא יחללו את קדשי בני ישראל לרבות את הסך כשותה ואי בעית אימא מהכא ותבא כמים בקרבו וגו' והשתא קשה דמעיקרא מייתי ראייה מדאורייתא והדר מייתי ראייה מדברי קבלה שאינו אלא זכר לדבר וי"ל דה"ק אפ"ל לא היה לנו פסוק לאסור סיכה דאורייתא הוה לן למיסר' מדרבנן מקרא דותבא אי נמי קרא דולא יחללו נמי אסמכתא בעלמא דעיקרו לאו להאי דרשא אתא...

23 - רמב"ם הלכות תרומות פרק י הלכה ב

אחד האוכל דבר שדרכו לאכול ואחד השותה דבר שדרכו לשתות ואחד הסך דבר שדרכו לסוך שנאמר ולא יחללו את קדשי בני ישראל לרבות את הסך, ואחד האוכל תרומה טהורה או טמאה בשגגה משלם קרן וחומש ואינו חייב בחומש עד שיאכל כזית שנאמר כי יאכל קדש בשגגה ואין אכילה פחותה מכזית, וכשם שאכילת תרומה בכזית כך שתייה בכזית.

24 - בית יוסף יורה דעה סימן קכג

כתב הרשב"א בתשובה אמרת אם מותר לעשות מרחץ מסתם יינן או לא זו דאי צריכה לפנים ומכל מקום נראה לי שאסור בחולה שאין בו סכנה אלא שאני דן בשורת דין ההלכה כזה ואומר אני שיש לאסור מפני שלא מצאתי היתר לאכילה ולשתיה אפילו באיסורין דרבנן בחולה שאין בו סכנה אלא בבישולי גוים בלבד כמו שאמרו כל צרכי חולה נעשים על ידי גוי (שבת קכט.) ובכלל כל צרכי חולה הוא שמבשל לצורך אכילתו אבל להאכילו שומנו של גיד ולהשקותו סתם יינם מן הדברים האסורים מדבריהם באכילה או בשתייה לא שמענו והטענה בהיתר בישולי גוים מה שאין כן בשאר האיסורים נ"ל משום שהוא איסור קל והתירו בשבת שאי אפשר ע"י ישראל כמו שהתירו פת של פלטר (ע"ז לה:) וכן הניח ישראל וגמר גוי הניח גוי וגמר ישראל (שם לה:) כל שיש הוכחה אפילו מעט התירו לפי שעיקר החשש אינו מצוי דהיינו חתנות דאינו תלוי בעצמו לבד אלא בדעת מסכמת עמו אבל בשאר האיסורין שגזירתן קרובה דתליין בעצמן שלא נתיר סתם יינם מפני שיש בו חשש משום דאי יינם וכן כל כיוצא בזה ומעתה יש לדון ולאסור לרחוץ בסתם יינם דהרחיצה בו הרי היא כשתיה שהרי אפילו סיכה בשמן של תרומת חוצה לארץ שאינה אלא מדבריהם אסור לטמא כדאמרין ר"פ בנות כותיים (גדה לב.) ואם סיכה כשתיה לדבריהם כל שכן טובל בשמן ואם כן אף אנו נאמר טובל בין אפילו בסתם יינם כשותה ואף על פי שהסיכה בשמן אינו מן התורה דאסמכתא בעלמא הוא שהרי התירו יומא ע"ז: סיכת חטטין ביום הכפורים והתירו טבילה לבעלי קריין הני מילי בשמן ומים של היתר אבל של איסור לא שמענו ואף על פי שיש מקום לבעל הדין לחלוק שלא אמרו אלא בשמן מפני שהוא עשוי אף לסיכה אבל בשאר האיסורים לא שלא מצינו בשום מקום שאסרו לסוך בחלב אי נמי בשומן

חזיר ואפילו שלא במקום סכנה לפי שאין דרך הנאתן בכך ובגוהרקי דערלה (פסחים כה): שהתירו אפילו במקום חולה שאין בו סכנה לפי שאינו דרך הנאתן מכל מקום אפשר לומר שאף היין אין כל דרך הנאתו בשתיה שהרי מזלפים בו ואחד מגדולי הנאתו בכך כדאיתא בפרק הגוזל ומאכיל (ב"ק קטו): שותין מלוג בסלע ומזלפין מלוג בשתים והמפונקין עושין כן כדאיתא בפרק מציאת האשה (כתובות סז): גם ראיתי מן המפונקין רוחצין ידיהם בו במקום מים להצחיל הפנים ואף אם נדחה דדרוכו בשתיה וזילוף אבל ברחיצה כלל לא מכל מקום הרי עבודה זרה וכל ביוזריהו חמירי טפי דאפילו במקום פיקוח נפש אין מתרפאין בעצי אשירה (פסחים כה). אלא שזה באומר הבא עלין של עבודה זרה אבל בעלין סתם מתרפאים כדאמרין בירושלמי (שבת פ"ד ה"ד, ע"ז פ"ב ה"ב) אפילו כן אינו מוצא להתירו ואין צריך לומר במקום שינו של ישראל מצוי דהתם אפילו במקום פיקוח נפש אין מתרפאין בו ולא באיסור עבודה זרה אלא בכל שאר האיסורין כן שהאיסורין דחויין הן אצל פיקוח נפשות אבל לא מותרין עכ"ל:

25 - נקודות הכסף סוף סימן קיז

לרחוק ולמוץ כהם שקורין
 ב"מ זי"ף הסביוס מחלב
 שהוא איסור דלוריותא עכ"ל
 מיסו כהם סב"ג א"כ (פי'
 רבי יעקב מותר אטילו לסוך
 ישראל מחלב וממזיק דחקת
 סיבת ענין דלחטובו רבנן
 אקרא אסור אבל שאר סיבת
 לא עכ"ל וז"ל ר' יוחנן ע"ז
 סוף אומ כ"ז דמת ר"ב ודעת
 ר"מ ודברי ר"מ הם כהם'
 ס"ס כמות כותים דף ל"ג
 ע"א וכפרק בתרא דיומא דף
 ע"ז ע"א מנזל עס דמוסר
 כואיל וחזי אסור בהנאה
 וכו"ל ע"ס פסק לאסור וכתב
 דהתוספות פ"ק כמות כותים
 שכתבו כהם ר"מ דברי שם
 היינו גם כן דוקא במקום אשר
 למי שיש לו חטין ולא נהירא
 דטעם דברי ר"מ עס השמע
 דנכל ענין שרי וכן בפסקי
 קוסטות עס כתבו סתם מותר
 לסוך כהם חזיר וכהלכ. וכן
 עכשם כהם' דיומא וקומשטע
 להדיא כהם' שהנחמי דל"ח
 ככל ענין שרי. וכס"ס קי"ז
 כתב כהם' כהם א"ל ללסוך
 כשרו כהם חזיר אסור דסיבת
 בכלל שתי. וכס"ה עס פסק

דדריך ג"כ נחירת התיישם.
 בלא טעם מוכרחם ואולי אלו
 סיב רואה דברי כה"ל כה"מ
 סימן קי"א שהנחמי כה"ל
 ס"ק ח' לא כתב כן : (שם)
 אלא שבאו"ה האריך סוף
 כלל ר"מ ראיתי שכתב דאין
 היתר סיבה כו' וכן עיקר
 כו'. לא נתגברו דבריו
 וכפרי כהנמי וז"ל ולענין
 לסוך כהם או כהם חזיר
 כהם כהם' שהנחמי כה"ל
 ר"מ קי"ג מותר אטילו בלא
 מקום סכנה ויחזי לנריא מעם
 משמע דאסור וכ"כ כהם'
 כה"ל שכת דף כ"א ריש ע"ג
 דמוסר לסוך מאיסור או מלג
 חזיר למי שיש לו חטין
 אפי"ג דליכא סכנה ואין איסור
 כ"א נעוטה למענו אכל מסו'
 אשר שרי וכמה רבני כרון
 וחינוקות נראה שאסור לסוך
 גוסן כהם חזיר שאין זה
 אלא מעט אכל יחיה עובד
 סכנים לסוך עכ"ל ומניחו
 שאולי סוף כלל ל"ט. וכמה
 יד רמ"ל נגזין או"ה מנחמי
 וז"ל ומתני ל"ז אלו נהגין

26 - בית יוסף יורה דעה סימן קיז

כתוב בארחות חיים (שם ד"ה כל) שיש מי שמתיר מכאן לעשות סחורה בחלב חזיר שלא חילק הכתוב בין חלב סחורה לטמאה אבל לסוך בו בשרו ודאי אסור משום דבכלל שתיה הוא עד כאן לשונו.

27 - שולחן ערוך אורח חיים סימן שכו סעיף י

מותר לרחוץ ידיו במורסן. כגם: דגיבול כלאחר יד, שרי; ואסור לרחוץ ידיו במלח (אגודה), וכ"ש בצורית שקורין זי"ף בל"א (בנימין זאב סימן רע"ח), או בשאר חלב שנימות על ידיו וכו' נולד (פרק צמה אשכ וסמ"ג וכה"מ פכ"א וטור סי' שכ"ח).

28 - ביאור הלכה על שולחן ערוך אורח חיים סימן שכו סעיף י

עיי' בביאור הגר"א שדעתו כדעת הרבה מגדולי הפוסקים דאף בחול אסור דסיכה כשתיה ועכ"פ מדרבנן אסור ודלא כר"ת וסייעתו שהתירו בזה לגמרי. מיהו מנהג העולם לרחוץ בבורית שלנו הנעשים מחלב ורק איזה מדקדקים זהירין בזה. ואם מצוי להשיג בורית שנעשים שלא מחלב בדאי נכון לחוש לדעת המחמירין בזה:

29 - חוקותי תשמורו עמוד תלא-תלג

ויהיה גבי סבונים בשמים ושאר מינים אלה נראה
דיש לדין להקל בהם בכמה דוכים, תחילה
אם מעורב במינים אלה דברים של איסור, והיינו
כגון דעיקרם עשויים מדברים המותרים, אלא
שעירב בהם מינים האסורים, הרי שבכה"ג אף אי
התערב בהם איסורים הראויים לאכילה, לכא' צריך
להיות מותר, דהא אף באיסור אכילה אי התערב
איסור ברוב היתר שרי, ורק אי נתן טעם קי"ל
דאיסור, אלא דכל דין נתן טעם לא לא נאמר אלא
באיסור אכילה, אבל באיסור סיכה שאינו שייך
לטעם כלל, ודאי שאף אי נתן טעם אינו אסור
בסיכה, ולא אסור אלא כשכולו או לכה"פ רובו
איסור.

אלא דאף אי הסבונים ושאר מינים בשמים אלה
עשויים באופן שכל הסבון או רובו עשוי
מדברים אסורים, הרי דנראה פשוט דכל מה דכתבו
חלק מהראשונים לאסור סיכה בדברים האסורים,
אינו אלא בדברים הראויים לאכילה וכפי שהבאנו
אות קודמת מלשונם שאסרו לסוך בחלב ושומן
חזיר, ומשום שראויים לאכילה, אבל בסבונים

ועוד צד נראה דאיכא להיתר גבי סבונים ושאר
מיני רחצה, והוא דבשלמא גבי מיני בשמים
העשויים לריח, הרי דבהם זהו כסיכת שמן
שאסורה בתרומה, אבל במיני רחצה אלה, הא אף
שסך אותם על גופו, הא אח"כ מסיר אותם מעליו
ע"י מים, ואף שנשאר על גופו ריח מהם, מ"מ לא
זהו סיכה רגילה שנותן השמן על גופו שיבלע בו,
וא"כ אפשר שבכלל אין שם סיכה על זה, ובכלל
אופן אף אי שם סיכה על זה, ודאי דגבי הא דאסור
מדרכנן סיכה כמאכלות אסורות, אפשר שלא אסור
אלא סיכה בשמן שנבלע בגופו ולא סיכה כזו.

אלא דאם נצרך כמה חומרות יחד גם המחמירים
באיסור סיכה בשאר איסורים, וגם דעת
הראשונים דמדרכנן אסור באכילה אף דבר שנפגם
מאכילה, וגם דהא דאסור מדרכנן דבר שנפגם הרי
גם באיסור סיכה, או כהסברא שהבאנו שבסיכה לא
מהני שיפסל לאכילה אלא בעי שיפסל מסיכה, אז
יש מקום וסיכה לחומרא זו, ומ"מ ברור דדאי כל
צדופים אלה לחומרא, לא רק שמצד הדין מותר
אלא אף לכתחילה שרי בזה, אלא צירוף חומרות
הם לסיכה שהחמיר יהא סיכה לחומרתו.

30 - שולחן ערוך יורה דעה סימן קח סעיף ה

מותר לשאוף בפיו ריח יין נסך דרך נקב שבחבית, לידע אם הוא טוב. כגכ: חזל חסור לטועמו, אף על פי שאינו בזולעו (ריב"ש סימן רפ"ח)...

31 - פתחי תשובה על שולחן ערוך יורה דעה סימן צח סעיף א

עבה"ט בשם ט"ז. וע"ל סיל"מ"ב בבה"ט סק"ג שכתב בשם הש"ך דלהכי גבי מרה שרי לטעום דקרוב הדבר שיטעום טעם מר ע"ש משמע דאי לאו הכי אף טעימה בלשון אסור וכ"כ הפמ"ג בס"ל צ"ה במשבצות ס"ק ט"ו דהכי קי"ל ואסור ללחך בלשון אם מלוח ע"ש. ועיין בשו"ת צמח צדק ס"ל מ"ז שנשאל אם מותר לטעום הבורית אם יש בו מלח כל צרכו והשיב דאע"ג דדבר שהוא פגום. מדרכנן מיהא אסור לכתחלה וטעימה היינו דוקא לאכילה אבל לטעימה שרי לכתחלה וטעימה אינו אסור אלא מדרכנן ובדרכנן לא גזרו ע"ש.

32 - שו"ת הר צבי יו"ד סימן צה

משחת שניים שיש בה תערובת איסור. בתשובה לשאלתו, על משחת שנים שיש בה תערובת של איסור, אם מותר לרחוץ בה את השניים, מפני שהוא דבר פגום.
הנה דבר פגום, יש שהוא פגום לגמרי עד שיהא קץ לאכלו, שאינו ראוי לאכילת אדם כלל, ויש שהוא פגום קצת. ואיסור פגום לגמרי עד שאינו ראוי לאכילת אדם, מן התורה אין אסור באכילה, אבל אסור מדרכנן, כשהוא עומד בפני עצמו ולא נתערב, ומקור הדין הוא בגמרא (עבודה זרה דף סז - ח), שנחלקו שם ר"מ ור"ש בענין הדרשה נבלה הראויה לגר קרויה נבלה, שאינה ראויה לגר אינה קרויה נבלה, אבל אם כבר היתה נבלה ואח"כ נסרחה לא פקע ממנה שם נבלה, ולדעת ר"ש, אפילו אם נסרחה קודם שבאה לכלל איסור, אבל אם כבר היתה נבלה ואח"כ נסרחה לא פקע ממנה שם נבלה, וכן פסק הרא"ש (ע"ז פ"ב סימן לד), אולם בשו"ת נדע ביהודה מהדורא קמא אור"ד סימן כו) הוכיח מדברי הרמב"ם (פי"ד ממאכלות אסורות הלכה י - יא) שפסק כר"מ, שהרמב"ם שם בחלכה י התחיל: כל האוכלים האסורים אינו חייב עליהן עד שיאכל אותם כדרך הנאתן, חוץ מבב"ח וכלאי הכרם, שלא נאמר בהם אכילה וכו', ובהלכה יא כיצד כו' או שאכל אוכל האסור אחר שהסריח והבאיש ותפסל מאוכל אדם הרי זה פטור וכו', ומדלא פטור בזה אלא משום שהוא שלא כדרך הנאתן מכלל דפוסק כר"מ, דמה שאינו סרוח מעיקרא לא בעינן ראויה לגר, דאל"כ בלא"ה פטור, משום שאין עליו שום איסור כלל.
ולהלכה למעשה, בכל האוכלים האסורים חוץ מבב"ח וכלאי הכרם, אין נ"מ בין הרמב"ם, להרשב"א והרא"ש. שלדעת שניהם, איסור שנפסל מאכילת אדם האוכלו פטור אבל אסור מדרכנן, שלדעת הרמב"ם אעפ"י שהלכה כרבי מאיר ולא נפקע ממנו שם האיסור, מ"מ האוכלו פטור, שהרי עכ"פ זוהי אכילה שלא כדרך אכילתה, ולדעת הרשב"א, שפוסק כר"ש דנפקע ממנו שם האיסור, מ"מ אסור מדרכנן לעיין מנחת כהן ספר התערובות ח"א

פ' עה, פרי תואר סימן קג, שאגת אריה סימן עה, ועיין ט"ז א"ח סימן תמב ס"ק ח, פמ"ג שער התערובות פרק ה וז' והמחלוקת בין ר"מ לר"ש הוא, אם פקע ממנו שם האיסור והנ"מ הוא רק לענין בשר בחלב וכלאי הכרם שחייבים עליהם אף שלא כדרך אכילתם, שלר"מ חייב מן התורה משום דלא פקע ממנו שם האיסור ולרבי שמעון שפקע ממנו שם האיסור אינו אסור אלא מדרבנן, (עיין שם בנדע ביהודה) אבל בשאר איסורים אף לרבי מאיר אינו אסור אלא מדרבנן, דאף שלא פקע ממנו שם האיסור, מ"מ הוא שלא כדרך אכילתם.

נמצא שלד"ה כשהוא עומד בפני עצמו ולא נתערב אסור עכ"פ מדרבנן, אבל כשהוא נתערב בהיתר, אפילו איסור מרובה לתוך היתר מועט, מותר לאכול, דע"י תערובות לא גזרו כמבואר בשו"ע /יו"ד/ (סימן קג סעיף ב). ולכן בנידון שלפנינו אם זה פגום לגמרי עד שאינו ראוי לאכילת אדם כלל, אף אם האיסור המעורב כשהוא עומד בפני עצמו עכ"פ אסור מדרבנן, מ"מ כיון שהוא בתערובות מותר לדברי הכל, דע"י תערובות לא גזרו...

אולם בנידון דידן יש להתיר משום שאין כאן אלא טעימה בלא בליעה, ואף שפסק הרמ"א (בסימן קח סעיף ה), שטעימה בלא בליעה אסורה, ומבואר שם בש"ך (ס"ק כד) דלאו דוקא באיסור הנאה, אלא גם באיסור אכילה אסור בטעימה בלא בליעה, מ"מ באיסור דרבנן יש הרבה מקילים בטעימה בלא בליעה, עיין פתחי תשובה (סימן צח ס"ק א) שהביא משו"ת צמח צדק (סימן מז), שמתיר לטעום את הבורית אם יש בו מלח כל צרכו דאע"ג דדבר שהוא פגום מדרבנן מיהא אסור לכתחילה, היינו דוקא לאכילה אבל לטעימה שרי לכתחילה שטעימה אינו אסור אלא מדרבנן ובדרבנן לא גזרו, ועי"ש בפתחי תשובה שמדברי הצ"צ מובן דס"ל דה"ה בכל איסורי דרבנן שרי טעימה ואף לטעום בפיו ממש וכן הבין בנו של בעל צ"צ בסוף הספר והפ"ח (בסימן קח ס"ק כב). אמנם בשו"ת נדע ביהודה מהדו"ת אור"ד סימן נב) כתב דהצ"צ לא התיר אלא טעימה בלשון שאינו בולע כלום אבל אם בולע קצת אסור, ומסיק דאף טעימה בלשון אינו מותר כי אם באיסור פגום ולא בכל איסורי דרבנן, עכ"פ בנידון דידן שהוא איסור פגום וגם אינו בולע כלום, גם להנב"י מותר, והטעם שבאיסור פגום עדיף טפי משאר איסורי דרבנן י"ל, עפ"י מה שמבואר בשו"ת הריב"ש (סימן רפח) דהא אסרו חז"ל טעימה, היינו משום שמא יבוא לאכול, וחשש זה לא שייך אלא לגבי איסור שראוי לאכילה, דאיכא למיגזר בכה"ג שמא יבוא לאכול, מה שא"כ בדבר שהוא פגום ואינו ראוי לאכילה, לא שייך למיגזר שמא יבא לאכול. וכעין זה מצינו לענין ביעור חמץ בשו"ע א"ח (סימן תמב סעיף א), שתערובות חמץ שאינה ראויה לאכילה מותר לקיימם בפסח וכתב שם החק יעקב (ס"ק ה) דלא גזרינן דילמא אתי למיכל כיון שאינו ראוי לאכילה, ועיין מטה יהונתן (סימן קח) על דברי הרמ"א שם...

ומה דמסיים דאם נגיד שיש הנאת גרון בלי בליעה לגמרי, ישמיע לנו ר"י חידוש יותר גדול שלקח לפי ופלט כזאת שלם ומתחייב בהנאת גרון, אלא מוכח מכאן שאם אין בליעה אין הנאת גרון. וכ"ד אינם מובנים דבלקוחה בפיו בלי בליעה בודאי אין הנאת גרון ואינו חייב לא בכזאת ולא בשני חצאי זיתים ור"י שאומר דחייב על הנאת גרונו היינו דוקא בבליעה, וכמו שכתב רש"י לעיל מינה (בד"ה בשל בין השניים) שאין אדם טועם עד שיהא סמוך לבית הבליעה, וברגע שבולע אז יש הנאת גרונו וכבר נתחייב שאף שאח"כ הקיא אח"כ שהיה לו הנאת גרון כבר נגמר חיובו, ואין נ"מ אם הקיא או לא הקיא, ומה"ט אין לדקדק אמאי לא הזכיר הגמרא שהקיא גם את הח"ז השני, דשוב אין נ"מ בהנאה השניה.

ועיקר חידושו דר"י הוא, דבהנאת גרונו לחד חייב אף בלי הנאת מעיו ומכיון דההיא חצי זית ראשון הרי לא היה כאן הנאת מעיו, וחייב, ואין שום חידוש לומר דגם הקיא חצי זית, דזה לא מעלה ולא מוריד.

33 - תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף קא עמוד א

יש שבח סמנין על גבי צמר, דאמר ליה: הב לי סמטאי דגבך נינהו, או דלמא אין שבח סמנין על גבי צמר, ואמר ליה: לית לך גבאי כלום; תא שמע: בגד שצבעו בקליפי ערלה - ידלק, אלמא חזותא מילתא היא. אמר רבא: הנאה הנראה לעינים אסרה תורה, דתניא: +ויקרא י"ט+ ערלים לא יאכל - אין לי אלא איסור אכילה; מנין שלא יהנה ממנו, ולא יצבע [בז], ולא ידליק בו את הנר? תלמוד לומר: +ויקרא י"ט+ וערלתם ערלתו את פרו... ערלים לא יאכל, לרבות את כולם. תא שמע: בגד שצבעו בקליפי שביעית - ידלק. שאני התם, דאמר קרא: +ויקרא כ"ה+ תחיה, בהזיתתה תהא.

34 - בעקבי הצאן עמוד קעא

יב. אי חזותא מילתא היא

והנה הרבה פעמים מערכים מאכ"א אל תוך המרק שהבעקטירי"א גדל בו, ואין האיסור נותן טעם בהיתר (כי יש בו פחות מאחד מששים), וגם לא עושה בו פעולת העמדה, אלא שגורם בו לשינוי מראה; שלפעמים המרק בתחילה היה לו מראה הנראה כאילו קצת חלב מעורב בו פה ושם, וע"י תערובת האיסור, המרק הופך להיות צלול, ומראהו טהור;

כלל לבעיית חזותא¹⁶, ויש להתיר, אפילו באיסור דאורייתא, ואפילו לדעת הפר"ח והחת"ס הנ"ל. וכן הביא עוד בדרכ"ת (לסי' צ"ט סוף ס"ק מ"ו) בשם הישועות יעקב דם שעירבו בצוקע"ר בכדי להצלילו, מאחר שאינו נ"ט, שפיר מתבטל.

ולפעמים יש למרק מראה צבע אחד, ואחר התערובת הופך מראהו לצבע שונה. ועי' דרכ"ת (סי' ק"ב סק"ל) ואמרי בינה (חיו"ד הל' תערובת סי' ז'), שיש ג' דיעות באחרונים בנשתנה מראה התערובת מחמת האיסור: יש מתירים בפשיטות מאחר שאין שמה נתינת טעם. [וכן פסק הרמ"א לחיו"ד רס"י ק"ב, והמחבר באו"ח תקי"ג ס"ג.] ויש אוסרים משום דנחשב כניכר האיסור ואינו מתבטל; ודעת הפר"ח ועוד כמה פוסקים, שהדבר תלוי בספק הגמרא (סוף ב"ק) אי חזותא מילתא היא אי לא, והיא איבעיא דלא איפשיטא, ועל כן יש להכריע להתמיר בדאורייתא ולהקל בדרכ"ת. והחת"ס כתב בהגהותיו, שאין לזוז מפסק הפר"ח. ועיי"ש בדרכ"ת בשם תשו' שאילת שלום, דכל הדיון הזה היינו דוקא היכא דניכר מראה האיסור שנתערב בתוך ההיתר. אבל אם פעולת האיסור היא להצליל את מראה ההיתר ולהעמידו על מראהו העצמי, אין לזה שייכות

35 - רמ"א יורה דעה סימן קב סעיף א

מיכו חס לבנו זה מאכל, או נתנו בקדירה לתקן כקדירה, כגון שמלאוהו בתרנגולת, אינה בטלה (כגכח ש"ד ובארוך) ועיין בא"ח סימן תקי"ג.

36 - שולחן ערוך אורח חיים סימן תקיג סעיף ג

ביצה שנולדה ביום טוב שנתבשלה בשוגג עם בשר ותבשיל, אם יש ס' כנגדו הכל מותר חוץ מן הביצה; אבל אם לבנו בו התבשיל וכיוצא בזה, מידי דלחזותא וטעמא עביד, לא בטיל.